

## Szomjas György filmrendező megnyitó beszéde

Jó estét kívánok!

Nagyon szépen köszönöm, hogy megkértek arra, hogy nyissam meg ezt a kiállítást, habár ez nem teljesen az én profilomba vág. Igazán ne is várjanak tőlem komoly szakmai értékelést, viszont olyan régi barátom Sipos Laci, hogy talán egy-két szubjektív dolgot tudok mondani.

Mindenekelőtt, Petrás Máriának köszönöm, hogy a kellő hangulati bevezetőt megadta, amely nagyon szorosban kapcsolódik ahhoz, amit én is mondani akarok.

A '70-es évek elején ismerkedtünk össze Lacival, ezekhez az időkhöz kapcsolódik ennek a kiállításnak – az én számomra és talán az ő számára is – a két legfontosabb képe. Az egyik a Mimike, az ő csodálatos felesége, a másik pedig a Csángó Madonna. Abban az időben úgy kerültem – nem először –, Kolozsvárra és környékére, hogy Sebő Ferivel és Halmos Bélával elindultunk gyűjteni és felfedezni az erdélyi népzene fantasztikus világát. Eközben ismerkedtünk össze Lacival. Mindaz, amit mi akkor Erdélyben kerestünk csodálatos módon rajta van a Csángó Madonna című képen: az öltözék, a ruha, a díszítés, a lélek szépsége, az arcok, különösen a sok munkát látott kezek vagy a tarlóhoz szokott láb, és ezek kontrasztja. Később, amikor Ildikó feleségemmel ismét gyűjteni mentünk és szótteseket, székely szőnyegeket kerestünk, a Gyimesben éppen ilyen fehér kéziszőttös öltözékben, de mezítláb kaszáló embert láttunk. Ez az a kontraszt, ami benne van azokban az énekekben, azokban a zenékben, amelyeket lelkesen fedeztünk fel, és amely világtól azóta sem szakadtam el.

Tehát a '70-es évek eleje óta ismerem Lacit. Annak idején a gyökereket kerestük, de őbenne felfedeztünk egy másfajta ambíciót is: ő, aki ott élt, megpróbált kapcsolatot, hidat találni, egy ideált megfogalmazni, ahol a szépség és a nemesség együtt van. Tehát nem véletlen, hogy együtt látható Csángó Madonna, Kőműves Kelemenné, vagy Bartók, Einstein vagy Király és Királynő, de a Bohócot is nyugodtan belevehetjük ebbe a sorba. Egy szűkös közegben kapcsolatot keres az univerzummal, a tágas horizonttal. Máshonnan érkezve, ezeket megérezve, tudtunk mi egymásra találni.

Nem tudom, tudják-e, hogy Laci filmnovellákat is írt. Az egyiknek – ezek rajzfilm-novellák, tehát egészen rövidnek – az a címe, hogy a Tűznyelő. A tűznyelő már önmagában is nagyon érdekes kifejezés, mert a tűznyelő nem nyeli a tüzet, hanem fújja, ami a novellában is így van. A tűznyelő, aki a csodát teremtő embert jelenti, ahogy fújja a tüzet nagyon ellenséges környezettel találja magát szemben, ahol a kispolgár leönti egy kancsó vízzel, hogy elaludjon a tűz, a tűzoltók is kijönnek, lefújják, hogy ne égjen. A végén már a cigarettáját sem tudja meggyújtani.

Végezetül felolvassám azt a három mondatot, amellyel kezdődik ez a novella: „Meghatározhatatlan korú férfi, derékig meztelen. Titokzatos rendeltetésű tárgyait, a rejtélyes formájú üvegeket, a kardot, a lángoló fáklyát mindig magával hordja. A Nap és a Hold mindenfelé követi. A Nap a sötét üvegben tér nyugovóra, a Hold a kalitkában lévő hal gyomrából kúszik az égre. A meghatározhatatlan korú férfi az égbolt alatt lakik.”

Köszönöm szépen!

Szomjas György filmrendező

*Elhangzott 2014. július 15-én, Sipos László erdélyi festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja  
Számvetés, színvetés című kiállításának megnyitó rendezvényén,  
a budapesti Forrás Galériában.*